

בעז אוקון • בעיניים קשורות

הגנה מן הצדק

השלטת סרה. יהיה זה ילדותי לחשוב עליהם כעל פגאסוס, הסוס המכונף המשרת את אל הצדק, ולא כעל כלב השמירה של הקורנפומיזם. התשובה הסטנדרטית שלהם בענייני הפרת חוק היא שעבירה של אדם אחר אינה מצדיקה עבירה של אדם אחר, ושאינ מקום לרובין הוד בתקופה המודרנית, משום שהוא יכול להגיש תלונה במשטרה. כדי לצאת ידי חובה מוסיפים ביקורת נוקבת על השלטון ועוברים הלאה.

אבל בתי המשפט יכולים להודיע שהם לא משחקים ושוברים את הכלים. חוק העונשין מאפשר לבטל כתב אישום נגד עברייני

משהו רע קורה לאלת הצדק בישראל כאשר היא עוברת לשטח חים. במקום לקשור את עיניה בצעיף, כדי שתשפוט את כולם בש" ויוון וללא מורא, עוטפים לה את השכל בסמרטוט, והיא שופטת עם עין אחת עצומה תוך התעלמות ממה שקורה.

הלקח הזה עולה מעדותה של יהודית קרפ, לשעבר המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, במשפט של עורא נאווי, פעיל זכויות אדם בשטחים. נאווי הורשע בעבירה של השתתפות בהתפרעות ותקיפת שוטר. ההרשעה מתייחסת להתנגדות אורחית באום אל-חיה, יישוב המצוי בדרום הר חברון ומיושב בפליטי 48. בעת שמי שמר הגבול ניסה להרוס מבנה פח שנבנה ללא היתר, עורד נאווי את תושבי המקום לגלות התנגדות, שכב לפני הטריקטור בעת שזה התחיל בעבודתו והתפרץ למבנה לאחר שהטריקטור החל בהריסתו. כשניסו לפנות את נאווי מהמבנה הוא התנגד ורחף את השוטרים. לפני מתן גזר הדין הוזמנה קרפ למסור "עדות אופיי". קרפ קראה לנעשה בדרום הר חברון מציאות הזויה של "הדרום הפרוע, המערב הפרוע", שבו "אין דין ואין דייין". לתושבים שם אין חש" מל ומים ואיש אינו דואג לצורכיהם הבסיסיים, ואין מה לדבר שם על "קיום אנושי בכבוד". היא סיפרה על התנכלויות לילדים פל-סטינים המתקשים להגיע לבתי הספה, משום ששיטו בהם כלבים, או הרביצו להם בשרשראות, ועמדה על אוולת ידה של המשטרה בהגנה על אותם ילדים.

במצב הזה שבו "אין דין ואין דייין, כשהמדינה עצמה מפירה חוק", אמרה קרפ, נאווי הוא סוג של רובין הוד המגן על זכויות הפלסטינים ומסייע להם להתמודד עם קשיי היומיום: במצרכים, בכגרים וגם בהתמודדות עם השלטון. היא הסבירה שלפעמים "כור" תבים על דפי זהב דווקא את אותם אנשים שהפרו חוקים כדי לה" ציל אנשים וכדי ללחום לזכויות אדם".

מי שקרא את דברי קרפ יכול היה להזדעזע. אבל באת כוח המ" דינה ניסתה להביך את קרפ והצביעה על כך שנאווי הורשע במ" עשה סדום בקטיין לפני 17 שנים. קרפ נותרה בשלה. היום נוקפים לזכותו של נאווי מעשיו הטובים ולא הרשעתו ההיסטורית.

בתי המשפט הם אחד ממרכיביו של השלטון ותפקידם כולל גם

חוק העונשין מאפשר

לבטל כתב אישום נגד עברייני

אם העבירה שהוא ביצע

מתגמדת מול ההתנהגות

השערורייתית של המדינה

אם העבירה שהוא ביצע מתגמדת מול ההתנהגות השערורייתית של המדינה. קוראים לזה "הגנה מן הצדק". לאחרונה, בפסק דין ולס נגד מדינת ישראל, העיר השופט חנן מלצר שהגנה זו מאפשרת להקל בעונש ואף לבטלו לחלוטין.

דבריה של קרפ מכוונים בדיוק אל ההגנה הזו. היא ניס" תה להציג לפני בית המשפט שאלה מוסרית: האם במקום שבו אין דין ואין דייין בגלל אוולת היד של השלטון, ראוי השלטון להגנת בית המשפט? היא הציעה שבית המשפט ימנע מעצמו מלהפוך לשותף לאחר מעשה של פגיעה בזכויות אדם, ויגלה שההגנה המהותית עליהן חשובה יותר מהפגנה לא אלגנטית. המסר יהיה ברור: במקום שבו אין דין ואין דייין – יש בכל זאת עקרונות בסיסיים של צדק. ■